

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

DR. BOROSS LAJOS.

FELÉLŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főtér 42. szám. Lamprecht palota,
első emelet, az udvarban.

A magyar társadalom föladata.

— márczius 28.

Egy láthatatlan kéz szövi az emberek és nemzetek sorsát. Ismeretlen törvények és szabályok irányítják ezt a kezét, de törvény és szabály uralkodik mindenben, amit cselekszik. Akár alkot, akár rombol, ha fölemel, vagy lesújt: ősidők óta ható okok és erők nyilatkoznak meg működésében. A lét problémája örökké rejtve marad előttünk, de a keletkezés és elmúlás hatalmas játékában okszerű egymásután látunk. A mi volt, az újra lesz s az enyészet csak a formának szól, de nem az anyadnak és az erőnek, mely örökkévaló. Nagy, hatalmas nemzetek enyésztek el a világhistoria folyamában szétzört töredékeiben még mindig elevenen dolgozik a jobb kor megteremtésén nemzeti géniusunk. Új nemzetek keletkeztek és küzködnek önálló létért, örök időkre való érvényesülésért. Az egyiket ereje, kiválósága fölfelé viszi az örök élet magaslatára, a másikat gyöngesége és tehetetlensége a züllés árjába sodorja.

Ha csak a múlt század nagy eseményeire pillantunk, a sors fordulásának mily csodás válto-

zait látjuk! S ha azt látjuk, hogy egy század minő hatalmas változásokat idéz elő a nemzetek és emberek életében, elképzelhetjük, hogy egy újabb század, melynek talaját előre mélyen fölszántotta a kultúra, kedvező viszonyok közt mily szédítő arányokban viheti előre az egyének és államok fejlődését!

Ott, a hol a fejlődést erőszakosan elnyomták, ahol az állami tekintetek hamis értelmezése ellentétet teremtett a polgárok anyagi és szellemi érdekei közt, ahol mérhetetlen erőlködésbe került, míg a nép kibontakozott a lenyűgöző kötelékekből és az elhagyottság nyomasztó érzetéből önbizalomra és öntudatra ébredt: a fölfelé emelkedésnél ez a proceszus természetesen lassabb. De amely nemzet már keresztül küzdötte magát azokon a válságokon, melyek érvényesülését fenyegetik, az az örökelet Pantheonába belépett.

Hazánk még a múlt század elején kicsiny, szegény és létküzdelmében gyöngye állam volt. Számátalan oldalról fenyegette a veszély, hogy egy erős hullám elsodorja a nemzetek sorából. S jött e népnek tavasza, a mely varázserejével kiváltotta lelkéből az energiát, a nem-

zeti erőt és a mikor elvégezte a nagy nemzeti küzdelmet, sorsáért előbb karddal, azután bölcseséggel új életre kelt. Magába szívta a kultúra életfentartó levegőjét. Megtanult dolgozni, megtanulta becsülni az élet értékét és odaállott azon nemzetek sorába, amelyek egy jobb kort biztosítottak. Magyarország erejének kibontásával, népének lelki és erkölcsi energiájával megváltotta magának a jogot, hogy határain túl tekintélyes, határain belül pedig sorsának ura, respektált, virágzó legyen és bekövetkezzék a jobb kor, mely után imádság epedez százezrek és milliók ajakán.

Hazánk modern állammá lett. Iparkodott lehetőleg pótolni mindazt, a mit évszázadok során szerencsétlen viszonyok és az osztrák önkényuralom folytán reá haramlott viszonyok közt — mikor megnehezült az idők járása fölötté — elmulasztott volna. S habár alaptalan és kaján irigyeinknek az a tuzása, hogy a mi érvényesülésünk fenyegető jelleget ölt: nyugodt nemzeti önérettel mondhatjuk, hogy azon az uton vagyunk, mely a biztos, szebb jövőhöz vezet. Csak szemet ne hunyunk még létező hibáink és hiányaink előtt...

Galligai Eleonora és a férje.

Irtá: Rexa Dezső.

A fenti címet irhattam volna így is:
Galligai Eleonora és Concini Concino.

De ez a név: Concini Concino — semmi, hanem „Galligai Eleonora férje”, — ez már igen, ez már valami! Mert a mikor ez a férj a világra jött — akkor bölesője körül nem állott semmiféle muzsa, hadisten vagy egyéb nagyhatalmasság és mégis, mikor agyonlőtték — mint maréchal D'Aneret, Lussigny báróját: úgy pusztult el, mint egy nagy multu férfi.

A dolog lényege tehát az, hogy Concino, mint udvari komornyik vette nőül Eleonora leányzót — az udvari komornát — s az esinált belőle hatalmas nagy urat, a ki utóvégre, mint Normandia hatalmas kormányzója fejezte be, nem éppen dicsőséges, de igen érdekes életét.

Egyszóval: jól megegyengették annak a parlagi parvenunek az útját! Jgyes ember járt előtte és mutogatta neki, hogy hová rakja a lábát és sutogta neki, hogy mit mondjon, ez az ügyes ember volt Galligai Eleonora.

Eleonora apja becsületes talián asztalosmester volt, egyszerű kézműves, a kinek jól megtermett felesége felkerült a Medici Herceg udvarába, a hol a hercegi kisdédének, Mariának lett szoptatós dajkája. Akkor még az udvari személyzet nem lévén olyan határozottan elválasztva magánéletétől — a dajka gyermeke együtt nőtt fel a hercegnővel s Máriát a gyermekkorban kötött barátság elszakíthatatlan köteléke füzte Eleonorához; s mikor Máriáért a hatalmas francia király, a nagy IV. Henrik küldé el nászi követségét, Mária magával vitte Frank földre gyermekkorú játszótársát, immár bizalmas barátóját, Eleonorát.

Galligai Eleonora visszariasztó csunya volt, de tehetségei fényesek voltak. Szelleme kimagaslott az előkelő születésű udvari dámáké között s ügyessége, a melylyel királyi urnőjét szolgáltni tudta, vetekedett azzal a nagy ügyességgel, melylyel mindenkinek gyengéjét kiismerte s minden cseljárt kivitte. Ki is lett volna az első, — a kinek gyengéjét keressse, megtalálja, a kin uralkodni akarjon? — Persze urnője, a királyné — a ki vakká lett vele szemben és türte hatalmát.

A párisi udvar körében Eleonora ráakadt arra az emberre, — a kire szüksége volt, hogy nagyratörő terveit keresztülvigye. Ez a komornyik, Concini Concino volt, földije Eleonorának, s a ki szintén Mária udvarával került Párisba. A két cseléd egyesülése éppen nem alapult nemes érzelmeken. Nem szerelem volt, a mi összehozta, összefüzte őket, hanem az érdekközösség érzetének ösztöne.

Lakodalmi ünnepélyükön jelen volt a királyné, mikor az udvari lakájából már komornyikká lett vőlegény, a tejtestvérből komornává előléptetett menyasszonyt az oltár elé vezeti, ott van mindenki — a ki az udvar légkörében él és — az ország zsirján meg akar hizni. A királyné nászajándéka, a vőlegény előléptetése saját istállómesterévé.

Igy aztán befolyása a kegyelt felség révén igen nagy lett. Az udvari cselészövények szálat ügyesen saját kezeibe játszván, úgy kormányozza az udvari életet, a mint akarja. IV. Henriknek Entragues kisasszony, az általa Verneuil marquise-vá kinevezett kegyencznő iránti érzelmei közismertek voltak s nyílt titok volt, hogy a nagy szellemű uralkodó eme újabb házasságában inkább

MODERN GŐZMOSODA Debreczen, Széchenyi-u. 42.
Telefon. Gyűjtő kocsí.

Sebtében küzködtünk föl a mai polczra. Tovább csak megfontolva, óvatosan, a körülményeket okosan számba véve és biztosan építve kell haladnunk. A nemzeti állam kiépítésének nagy és küzdelemteljes munkája vár még reánk. Az állam és a kormányzat csak a kerete a konszolidációnak, a társadalomnak kötelessége ezt a keretet egészen és méltóan betölteni a nemzeti lét építő anyagával. — A nemzeti jelleg és állami konszolidáció nem egyéb, mint a magyar állam nemzeti jellegének fenntartása és érvényesülése. Ebben pedig igen nagy részt kell kivennie a társadalomnak. Szakítani kell azzal a közönyt, mely a felsőbbtől várja élete minden mozzanatának irányítását. Ne várjunk, ne kérjünk mindent az államtól, mert akkor saját egyéniségünk és szabad fejlődésünk föltételeit gyöngítjük. A társadalom osszereje kell, hogy regenerálja összes intézményeinket; erős és szilárd meggyőződés kell, hogy hassa át a magyar társadalom minden rétegét; le kell küzdeni a testi és lelki renyhéséget és odaállani a munkához áldozatkészség és teljes erővel.

Önbizalmat kell éreznünk, hogy bizalmat érezhessünk nemzetünk jövője és jövőndő nagysága iránt. Mert csak ha az összes társadalmi erők küzdelemre lépnek a nemzeti konszolidáció magasztos, fenséges céljáért: csak akkor lehet boldog a magyar...

Közgyűlések napja Debreczenben.

— Négy közgyűlés. —

— márczius 28.

A tegnapi vasárnap a közgyűlések napja volt. Négy közgyűlésről ezek közül az alábbiakban számol be tudósítónk:

Az ügyvédi kamara gyűlése.

A debreczeni ügyvédi kamara tegnap délelőtt tartotta közgyűlését Márk Endre elnöklété alatt, a melyen jelen voltak elnökön kívül Kardos Samu, Balázs Bartalan, Lukács Emil, Ujváry István, Czeglédi Mihály, Hajdu Gyula, Geiger Miklós, Kemény Mór, Révi Nándor, Gutfreund Sámuel, Király Péter, Weinberger Sándor, Popper Mór, Nagy János, Konrad Sámuel, Csath Sándor, Varga Kálmán, Holländer Dezső, Takács Ferencz, Farkas Ignác, Weisz József, Megyery Pál, Kálmánóczy Mór, dr. Kovács József, Tervej Tamás, Fejér Imre (Nyiregyháza), Nagy Sándor, Szücs Géza, Vásárhelyi Zoltán, Tüdös János, Buday Gyula, Boross Lajos, Des Combes Henrik, Ludmány János.

Felolvasták az évi jelentést, melynek főbb adatai a következők: a kamarához beérkezett 1251 fegyelmi-, 2269 folyó ügy. Elintézték ebből 1437-et, ülésen kívül pedig 2038-at, tehát hátralék semmi sincs. A kamara 11 köz-, 25 választmányi- és 18 fegyelmi gyűlést tartott. A pártfogó ügyvédek száma 165 volt, a védőké 149, gondnokot 4 esetben rendeltek ki. Az ügyvédek létszáma 4-el, a jelölteké 26-tal emelkedett. Panaszt 85 ügyvéd ellen jelentettek be közel másfélszáz esetben. A névjegyzékbe a múlt év végén 248 ügyvéd és 87 jelölt volt bejegyezve. Az ügyvédi segélyalap 31,513 koronára emelkedett.

Ezután folyó ügyekről tárgyaltak és pedig: a szegényvédelemmel, az ügyvédi rendtartással, a községi s körjegyzők magánmunkálataival, a zugirászattal, a jogi szakoktatás reformjával, a büntető törvénykönyv készülő novellájával, a lajstromrendszerrel stb.

Elfogadták végül a költségvetést és zárszámadásokat s elhatározták, hogy a

kamara kérés és gyűjtés után házat szereznek. E célra Márk Endre 1000 koronát adott. Délben pedig bankettek az Angol királynőben.

A kaszinó közgyűlése.

Debreczen egyik legrégebbi és legelőkelőbb, a debreczeni társaséletben vezető szerepet vivő társadalmi és erkölcsi testülete tegnap tartotta rendes évi közgyűlését Szunyogh Sándor elnöklété alatt. A szép, tartalmas elnöki megnyitó után felolvasták az évi jelentést, mely szerint a kaszinónak 425 tagja van, ezekhez jön még 30 vidéki tag, 7 rendkívüli tag és 149 katonatiszt-tag. Az összes tagok létszáma tehát 594-et tesz ki. Örvendetesen emeli ki a jelentés, hogy a kaszinó tagjainak száma folytonosan szaporodik s az egyület az újabb tagok belépése által még inkább központjává lesz társadalmi életünknek.

Azután az 1904. évre összeállított költségelirányzatot ajánlja a jelentés a tagok figyelmébe 36,290 korona bevétellel és 26 300 korona kiadással. A könyvtár kiegészítésére 1500 koronát vettek fel, új berendezésre 2000 koronát. A műtárlaton megvették Csók István Abránd című festményét. Kiemeli a jelentés, hogy éstermet, olvasó és játékoszobát rendeztek be s hogy a tagok családjainak szórakoztatására a lefolyt évben is sikerült estéket rendeztek.

Kegyeletesen, szépen emlékeztek meg gróf Csáky Adorján elhunytáról, a kinek a kaszinó sokat köszönhet. Helyébe gazdának egyhangulag Miskolc Lajost, titkárnak pedig Bodnár Gézát választották meg.

Számvizsgálók lettek: Ács Nagy László és Beke László. Választottak továbbá 12 választmányi tagot, megválasztattak pedig: Berger Mór, Bernáth Elemér, dr. Boldizsár Kálmán, Buttykay Menyhért, Hutfiesz Kázmér, Kerpely Kálmán, Pákozdy Sándor, Naszády Iván, Orosz Endre, dr. Sárvány Gyula, dr. Szücs Miklós, Vinnay Géza, Peczkó Ernő, Domahidy Elemér és Dalmy Kálmán.

A debreczeni gazdasági egyesület közgyűlése.

A debreczeni gazdasági egyesület tegnap délelőtt a városháza nagytanács-

a nagy politika oltárára helyezett áldozatot kell tekinteni, mint igaz szerelmet. Ebből kovácsolták Concino és felesége ama nagy hazai békéltenséget, a mely IV. Henrik életét annyira megkeseríté. A nagy Sully, a király tanácsosa 1608-ban ajánlotta Henriknek, hogy küldje vissza Olaszországba a veszedelmes olasz házaspárt, de a király csupa gyengédségből neje iránt — nem tette.

1610 május 10-én Ravallac ledöfte a királyt s Mária ült Franciaország kormányára, s a Concino pár mind hatalmasabban érvényesíté befolyását a királyi asszonyra. Mérheteretlen kincseket gyűjtöttek, magas rangokat, megtisztelő címeket szereztek s s a lehetetlen emelkedésük következtében oly gőg fogta el őket, hogy Eleonora senkivel sem közlekedett s még a királyi hercegnőket s a királyság főurait sem fogadá. Nem türte, hogy valaki arcába nézzen.

— Oly félelem fog el, — mondá — ha valaki rám néz. Még megbabonáznak...

A király halála után Concini megvásárolta az ancre-i márkgrófságot Picardiában s e terület megszerzésével a „marquis d'Ancre“ címet is megszerezte s mint ilyen Amiens, Reronne, Roie és Montdidier kormányzója lett, majd az ifjú királynak, IV. Henriknek Máriától született fia: XIII. Lajos főkamarausa, később pedig Franciaország marsallja lett. Nagyravágyása határt nem ismert. Állandó kísérete kétszáz nemesből állott, nem is számítva a nagyszámu zsoldos hadat, a melyet „ezer livres kutyafalkának“ hívtak. Óriási befolyásával kivitte, hogy az államtanácsból mindazokat kizárta, a kik tetszése ellen voltak s azok helyébe az ő

uszályhordozói kerültek. Az állami bevételeke ő kezelte, a hivatalokat, jövedelmeket ő osztogatta, — azaz hogy csak azokat osztogatta, a melyeket nem akart magának megtartani.

Nem csoda, ha ilyen viszonyok között a ténylegesnek nem, csak címzetesnek nevezhető király, XIII. Lajos is irigyei közé állott s jogosan gondolkozott afelől, miként lehetne jogainak s méltóságának e gaz akadályát eltenni az utból. Egy bizalmasa s gárdájának tagja, Luynes volt az, a kihez tanácsért fordult. Az nem sokat gondolkozott.

— Meg kell öletni!

Erre kerestek valakit: — merész embernek kellett lennie, a ki szembe mer szállani a hatalmas marsall kegyenceivel s a ki nem fog félni attól, hogy — talán balul sült el a kísérlet. Találtak egy embert, a kit erre valónak vélték. Ez a testőrség századosa, Vitri volt s hogy azonban ennek se legyen módja gondolkozni a dolog felett: írott parancsban kapta meg a felszólítást.

D'Ancre marquis kinevezetvé magát Normandia kormányzójává, 1617. márczius 24-én akarta elhagyni Párist, hogy elfoglalja fényes új állását, a melyben nagy tere nyílt volna a nép zsarolásának s így már is rengeteg vagyonát tetemes nyereséggel öregbithette volna. Amde utjában még Párist sem hagyta el, Vitri pisztolyának golyója föbe találta akkor, mikor a Louvre felvonó hidján hajtatott át.

Halálhíre nem idézte elő az aggódva várt félelmes hatást. Barátai, kegyencei a megnyugvás érzetével fogadták megöletését.

nek híret s fényes temetésén a legnagyobb rend és béke s szinte fájdalom honolt. Amde a temetését követő napon a megölt gonosz bánásmódja által feldühödött nép — kiásta sírját, hoittetemével fel és alá jártak Páris utcáin, majd pedig felakasztották lábánál fogva arra az akasztófára, a melyen azokat végeztették ki, a kik fölöle kedvezőtlenül Bertek szólni. Orrát, fülét, ujjait s egyéb tagját levágták; majd másnapon levágták a bitóról s apróra feldarabolták. Mindenki igyekezett egy darabot szerzeni belőle, — fülei drága pénzen keltek el, beleit a Szajnába dobták s testének egy darabját a Rontneuf-on, IV. Henrik szobra alatt elégették. Sokan csak azért vitték el testének egy darabját, hogy kutyájukat azzal etessék.

XIII. Lajos végre megszabadult attól az embertől, a kinek éveken keresztül rabszolgája volt, — a mint ő maga a franczis tartományokhoz irt levelében mondja. E levél ugyanazon a napon kelt, a melyen a marsallt a halálos golyó találta. Mondják, hogy a mikor Luynes szobájában várta a megöletés híret, barátja közölte vele, kinézett az ablakon s felkiáltott:

— Köszönöm, köszönöm barátom, most hát én vagyok már a király.

S midőn a luçoni püspök, a későbbi Richelieu bibornok, a akkor az első államtitkár — s a megölt marsall egyik kegyence volt, jeletéstétal végett szobájába lépett, őt a király e szavakkal fogadta:

— Ma — monsieur — hála Istennek! — megszabadultunk a zsarnokunktól.

mében Rickl Antal elnökle alatt tartotta meg évi rendes közgyűlését. Az évi jelentést tudomásul vették, a számvizsgálók jelentését szintén. E szerint az egyesület bevétele 3446 korona 78 fillér volt, míg a kiadás 2865 korona 35 fillért tett ki. Az egyesület vagyona 23,720 korona, ebből 16 ezer korona alaptőke és alapítvány. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy június 12 én 16- és szarvasmarha díjazást rendez.

A szőlő- és bortermelő szövetkezet telepén, a Pallagon, ugyszintén a vesztprémi gazdasági kiállításra pedig tanulmány kiállítást rendeznek.

Méhészek gyűlése.

A hajdu megyei méhészegylet tegnap délelőtt 11 órakor tartotta első közgyűlését Maurer Emil elnökle alatt. A gyűlésen, melyen sok vidéki tag is megjelent, elfogadják az 1904. évi költségvetést, majd táviratban üdvözölték a magyarországi méhészegyletet, a mely éppen akkor Budapesten tartotta közgyűlését. Az egyesület tiszteletbeli tagjává választották: Kovács Antal országos méhészeti felügyelő és Forgács Lajos méhészeti szaktanár. Délben lakoma volt, a mely felett Alföldi Emil az elnökre és Nagy Sándor titkár a tagok összetartására emelték poharaikat. A társaság délután kivonult dr. Vásárhelyi Zoltán Tóczóskerti szőlőkertjébe, a hol a házigazda és Maurer Emil elők tartottak szakelőadást.

A zenede hangversenye.

— márczius 28.

A szép virágvasárnapon a tavasz köszöntőjekor bucsuztattuk az idej koncertsaisont. Az utolsó azon kevés számú hangverseny között, a melyeket az idén hal-

lottunk, határozottan a legnagyobb, művészileg legbecesebb volt. A debreczeni közönség, a mely oly nehezen melegszik föl, forró lelkesedéssel ünnepeit tegnap két istentől megáldott művészembert, a kik vendégként jelentek meg a zenede dobozóján.

Hammerstedt Wendel János, a magyar zeneegyesület igazgatója, egy érdekes művészfőú ur bámulatba ejtett mindenkit, a ki hallotta. Szerényen leül a zongorához, játsszani kezd és az élettelen hangszer megcsévenedik ujjai alatt. Csodálattal néztük a fiatal művészt, a ki már Németországban és hazánk egyes városaiban fényes diadalokat aratott és a kinek neve a jövőben kétségtelenül a legszélesebb körben lesz ismeretes. Bemutakozásul Lisztnek „Paulai szent Ferenc a hullámok fölött” című II. legendját játszotta. A nagy mesternek e műve óriási fizikai erőt, tökéletes technikát igényel és azok közé a concert darabok közé tartozik, a melyen csak a legavatottabb mérhetik erejüket, tudásukat. Nem tudjuk, hogy Hammerstedt urnál mit dicsérjünk, a bámulatos technikát, a művészi felfogást, a nemes előadást, hiszen mind tökéletes.

A balkézben levő arpeggio-k, a melyekkel Liszt a tenger moraját kívánja utánözni, tökéletesebb visszaadása lehetetlen. Hammerstedt ur ujjai alatt a mesteri crescendókkal valóban a tengert vélték hallani. A jobbkezt oktávmeneteiben hatalmasan játszotta a témát, míg az elcsendesült tenger festése után feltűnő módon fensőségét, mély felfogását emelhetjük ki. A közönség zugó tapsaira Kullak „Vad hajszá”-ját játszotta, hol ismét staccatíval ejtett bámulatba. Második szám a Liszt „Lucia” átirata csak megerősítette a legenda után formált ítéletünket. Nagy hálával tartozunk a Zenede igazgatóságának, hogy közönségünket Hammerstedt urral megismertette.

Füredi Sándor hegedűművész is lelkes fogadtatásra talált. Minden hatásvadász nélkül egyszerűen, közvetlenül játszik, de játékával megragad. Goldmart hegedűversenyének előadásában a nagy feladatokra természetét láttuk, a ráadásul adott Rubinstein románcot régen nem hallottuk oly meghatóan és szívhez szólóan. Svendsen „Romance”-jében is lyrikus oldalát csodáltuk, Wieniawski Tarantellájában perfekt technikáját ismertük meg.

Benkő Miksa ur kíséretéről nagy dicsőrelettel kell megemlékeznünk. Balkányiné Bödi Ela urhölgy a zeneszámok között Verdi Traviatájából Eleonora nagy ariáját, a Parasztbecsületből a „Ave Mariát” és ráadásul a közismert „Musica proibita”-t énekelte. Első számánál tökéletes koleraturájával, a másodikkal szívből jövő előadásával ragadta tapsra a közönséget. Zongorán Berger Morné urhölgy kísérte igen finoman és nagy művészi érzékkel.

A hangverseny bevezetésül dr. Tüdös Kálmán ur olvasott föl igen szellemesen, nagyon találóan jellemezve a művészi hatás feltételeit a közönség szempontjából.

Nem tehetjük le a tollat a nélkül, hogy meleg elismerésünknek ne adjunk kifejezést a zenede nagyérdemű igazgatója és kiváló tanári kara iránt, hogy a zenede három hangversenyével közönségünknek kedveskedtek és igazi műélvezetet szereztek.

(D. J. dr.)

NAPI HIREK.

— **Bakonyi Samu**, városunk II. kerületének szeretett országgyűlési képviselője Debreczenben időzik.

— **A hazafias (?) vármegye.** Hajduvármegye jövő havi közigaz-

Ama levél pedig, mely a kiályeralírásával egész Franciaországhoz intetett, így emlékszik meg az elpusztított florenziről:

„Nem kételkedem abban, hogy ti boldogult felségek atyám s királyom halála óta nyilván láttátok, mennyire visszaélt D'Ancre marsall és neje ifjusággal; mily erőszakkal vették hatalmukba felséges anyámat, a királynét, mily szívósan igyekeztek az egész királyi hatalmat magukhoz ragadni, hogy országom minden ügyét, minden fényét korlátlanul sajátjukká tegyék s hogy tölem megvonjanak mindent s nekem az üres királyi czimen kívül semmi egyéb ne maradjon...

... De minthogy a fenyegető veszélyt átláttam, a melyben féktelen dicsvágyuk folytán ugy személyem, mint országom került, kényszerítve éreztem magam, hogy addig türjek és szenvedjek, a míg az igazságos Istennek tetszeni fog, hogy nekem módot, alkalmat nyujtson arra, hogy mindannyiunkat e történelemtől megszabadítson. Isten igazságos és ezélt érünk!”

A marsall neje a férjének váratlan katasztrófájáról szóló hirt nagy nyugalommal s nembánomsággal fogadta s egész magatartása elárulta, hogy házasságukat tisztán az önérdek s legkevésbé az egymás iránti hajlandóság hozta létre s tartá fenn. A hirodó, a ki nagy tapintattal fogott ahhoz, hogy a marquisnak elmondja a szörnyű hirt, hiábavaló aggodalmakat okozott magának, mikor attól félt, hogy, — nagy szív-fájdalmi miatt még kárt tesz magában Eleonora — dehogyl egy könyvet sem

ejtet, s főgondolata volt, hogy miként mentse meg összeharácsolt ékszerait. Ezeket ágyába rejté, s hirtelen levetkőzött, s lefeküdt. A rendőrügynök azonban, — a ki embereivel lakásába hatolt, hogy a drágaságokat lehetőleg megjelje s elkobozza, arra kényszeríté az asszonyt, hogy szinlelt betegágyából fölkeljen, és megtalálta a keresett ékszereket.

Galligai Eleonorát őrség vette körül, a mi őt nagyon boszantá.

— Megöltétek a férjemet, — jó! Megöltétek! — De hát nem elég ez tinektek? Mit akartok velem? Reménylem csak megengeditek, hogy elhagyjam ezt az átkozott országot...

Mikor aztán meghallotta, hogy férje holttestével mit tett a nép — akkor megbotránkozott kissé, de könyvet nem ejtett.

— Gőgös, nagyravágyó ember volt — monda — megtörtént velem, a mit megérdemelt. Már három éve nem éltünk együtt mint férj s feleség. — Pfuj, utálatos, gyalázatos ember! Hogy megszabaduljak tőle, a tavasszal vissza akartam térni Itáliába. Minden előkészületet megtettem már az utazáshoz. Bebizonyíthatom, ha nem hiszitek.

Egyáltalán igen nyugodtnak és megelégedettné mutatkozott, mintha oka sem volna tartani valamelyes veszélytől.

— Csak bocsássatok a királyném elé, tudom, hogy mindennek vége lesz — én ismét a kegyencez leszek, a ki voltam s akkor jaj nektek!

De nem engedték a királyném elé; sőt elvitték a nagy erdőbe, a Bastilleba s onnan átszállították a Concierqueriebe. Itt folyt ügyében a vizsgálat. Bűnül rótták fel, hogy

Isten és király ellen felségsértő volt s ítélete: fejvesztés s utána megégetés.

1617 július 8-án történt az ítélet végrehajtása. Az asszony most is nyugodt és fenséges volt, csak mikor a hóhér bárdjával a közelébe lépett, hajította le fejét és imádkozott.

A fejére mondott ítélet még férjét is sujtá, a ki bár nem volt az élők között, de megérdemelte, hogy halálában is sujtja ítélet. A parlament egy kiadott dekretumában Concino Concini családját becstelenné nyilvánítá s méltatlannak, hogy valaha a királyságban méltóságot viselhessen.

Eleonóra minden nyugalma mellett is igyekezett a fenyegető büntetés elől menekülni — de hiába s bármennyire félték a boszorkány híre miatt Eleonorától, még a hóhér és pribékei is — Eleonorán betelt végzete s ott fejezte be életét, a hóhér tőkéjén.

Nagy szellemű nő volt. Szellemi hatalmának tudatával tette, a mit tett. Jól megválasztotta az embereket, a kiket céljára felhasznált s tudta, kivel mint beszéljen. Ő sem volt az ördöggel összekötésben. — nem ismerte a csillagok jós nyilatkozatainak kulcsát, mint a hogy nem voltak ily büvtebetségűek korának többi ezzel vádolt emberei sem, — de igaza volt, a mikor a Courtin parlamenti tag által felvetett kérdésre:

— Miképpen tudta Medici Máriaat ily nagy fokban befolyásolni? — így felelt:

— Miképpen? — Nagyon egyszerűen. Csak azt a hatalmat használtam, a mivel minden nagy szellem bir a korlátoltság felett!...

gatási bizottsági ülése április 11-ikére esik. Ezt a napot valamikor és valahol nemzeti ünnepnek nyilvánította holmi bécsi lakaj. Nemzeti ünnepnek nyilvánította a nemzeti közérzés dacára, a mely a 48-iki törvények emlékét márczius 15-én szokta megünnepelni. Most azután mozgalom indult meg, hogy ezen a napon ne tartsák meg az ülést, hanem másnap, 12-én. Hát megyei jó urak! nincs semmi szükség az ülés másnapra halasztására. Április 11-ike nem nemzeti ünnep, legfeljebb csak holmi loyális kalendáriumban s idegen attól a magyar nemzet teste-lelke.

— **A szent korona emléke Debreczenben.** — Érdekes indítványt terjesztett a Csokonai-kör elé dr. Körösi Kálmán, a kör választmányi tagja. Tudvalevő, hogy a szabadságharc kormánya magával hozta Debreczenbe a szent koronát is s azt fölgyezések szerint a városháza magánlevéltárában őriztette. E helyet óhajtáná dr. Körösi megjelöltetni megfelelő emléktáblával. Az eszmével legközelebb hivatalosan fog foglalkozni a Csokonai-kör, mely városunknak már annyi történelmi nevezetességű helyét jelölte meg diszes emlékekkel.

— **A negyedik kerületi orvos fizetése.** A szegényügyi bizottság egyik legutóbbi ülésén azt javasolta, hogy a városi tanács emelje fel dr. Balkányi Emil kerületi orvos fizetését leginkább azért, mert Balkányi Emil a szegényházban terhes munkát teljesít. Ehez a javaslathoz az egészségügyi bizottság is hozzájárult. A tanács ma foglalkozott ezzel a javaslattal és kimondotta, hogy tekintettel a szervezeti szabályzat küszöbén álló módosítására, ezuttal nem emeli a negyedik kerületi orvos fizetését, de a szervezeti szabályzat módosításánál figyelemmel lesz és a bizottság figyelmét is felhívja a szegényügyi bizottságnak ez ügyben tett javaslatára.

— **Szegheő István nyugalomban.** Szegheő István, a debreczeni királyi ítélőtábla érdemes tanácselnöke, ki körülbelül 40 évig működött az igazságszolgáltatás terén, tegnap hivatalosan is nyugalomba vonult. Ő Felsője ugyanis megengedte, hogy Szegheő saját kérelmére nyugalmazassék. Egyszermiód meghagyta a király, hogy Szegheőnek, az igazságszolgáltatás terén hosszú időn át teljesített hű és hosszas szolgálataiért, adják tudtára legfelsőbb megelégedése kifejezését.

— **Veszedelmes tetőtűz.** Szombat éjjel veszedelmes tűz volt a Nyugoti-utcán. Schvarcz katonapék házának bádoggal fedett tetőzete gyuladt ki. A tűzoltóság nehezen fékkozhatott a bádogtetőzethez és a tűzoltók közül számosan égési sebeket is szenvedtek. Hosszas munka után sikerült a tüzet lokalizálni.

— **Posta a Halápon.** A Halápon lakó kaszáló birtokosok és más lakosok tömeges aláírással egy kérvényt adtak be a városhoz, hogy miután ott 600—700 ember lakik, postahivatalt szeretnének felállítani a halápi vasúti megállóznál. E tárgyban

kérvényt adtak be a kereskedelmi miniszterhez s a városhoz e kérvény jóindulatu felterjesztésére kéri. Nagyon méltányos a kérelmezők óhajta s hisszük, hogy az rövid időn teljesítve is lesz.

— **A város segélyezései.** A városi tanács mai ülésén a bécsi magyar dalkörnek, a váradi és a zombolyai lutheránus templomok építési céljaira 10—10 koronát adományozott.

— **A szegényházi tollfosztás jövedelme.** A városi szegényház gondnoka ma terjesztette be jelentését a szegényházban a múlt évben végzett tollfosztás jövedelméről. A tollfosztás jövedelme 93 korona volt, melyből 31 korona jutott a szegényeknek. A fennmaradt 62 koronát a szegényalaphoz esatolták.

— **Elgázolt kis leány.** Bereczki Sándorné ma nagyon sebesen hajtott talyigájával a Miklós utcán. Egy kis 14 éves leány: Kozma Eszter nem tudott kitérni a sebesen vágató talyiga elől s a kerekek alá került. Súlyos sérüléseivel a lakására szállították, a gondatlan asszony ellen pedig megindították a bünvádi eljárást.

— **Ref. egyházmegyénk értekezlete Barádon.** A debreczeni egyházmegye nagy értekezlete ez idén május 5-én lesz és pedig Baránd Bihar megyei kis községben, hol valószínűleg az egyházkerület elnöksége is meg fog jelenni. Lesz ünnepélyes fogadtatás, istentisztelet, több felolvasás, közebed, este pedig táncmulatság.

— **Öngyilkos katona legény.** Zivuska Ferencz 39. gyalogezredbeli főhadnagy tiszt szolgája Fekete László, egy 24 éves fiatal legény ma hajnalban szolgálati fegyverével meglötte magát. — A golyó a vállán keresztül furódott s a hátán jött ki. Négy orvos is segítségére sietett, sebtét kimoszták, bekötötték s a katonakórházba szállították. Sebe nem életveszélyes.

— **Az iparoskör közgyűlése.** Az iparoskör tegnap délután négy órakor tartotta meg rendes évi közgyűlését, melyen a lemondott Serly Ede helyére elnökül Biczó Gyulát választották meg. Alelnökök Jobbágy Imre, Fridvalszky Rezső lettek. Azután sorra ejtették meg a kisebb választásokat.

— **Gyanus halál.** Illetve csak gyanus volt. Ormós Lajos Teleki-utca 43 sz. alatti lakos kis 1 éves Margit nevű leánya az este egészen jó kedvvel feküdt le, semmi baja nem volt, ma reggelre pedig halva találták bölcsojében. A rendőrorvos gyanusnak találta a halálozást s attól tartott, hogy a halál oka gondatlanságból okozott fulladás. A boncolás azonban megállapította, hogy görcsök okozták a halált. Az ügyesség épen ezért meg is szüntette a további eljárást.

— **Köszönet és nyilvános nyugtázás.** A szakirányu téli tanfolyamon szorgalmas iskolába járásért, jó magaviseletért s tanulási eredményért jutalomra érdemes közműves és ács tanulók megjutalmazásához járultak: Serly Ede, az iparos kör elnöke az egyesült építő társulat alapítványának kamatjából 23 kor. 58 fillérrel, K. Molnár János építő 10 kor., B. Molnár János építő 5 kor., Löfkovits aranyműves 5 kor., Kovaliczky Antal főreáliskolai tanár 5 kor., Károlyi Sándor építő 5 koronával. Fogadják az adományozók kegyes adományaikért az iparos tanoncziskola felügyelő bizottsága és a megjutalmazott iparos tanulók nevé-

ben hálás köszönetemet. Dóczy Gedeon, ip. tanoncziskolai igazgató.

— **Lopás a kirakathól.** Koncek Kornél Kossuth-utcai üzletéből a kirakott áruk közül egy vég vásznat ismeretlen tettes ma reggel elloptott. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Nagy verekedés.** Kis Lajos vendég-utca 18. szám alatti kocsmájában nagy verekedés volt tegnap. Nagy András és Gáthi Sándor verekedtek össze. — Gáthi azután hazament, de Nagy Sándor, hogy a kapott ülegekért bosszút állhasson, betört a lakására s úgy elverte, hogy be kellett szállítani a kórházba igen súlyos sérüléseivel.

— **Jószágkihajtás a Hortobágyra.** A gazdasági- és intéző-bizottság tegnap délelőtt Király Gyula gazdasági tanácsnok elnöke alatt ülést tartott a városházán, a melyen elhatározták, hogy a lovakat április 5-én, a szarvasmarhát pedig április 8-án hajtják ki a Hortobágyra.

— **A zenede középosztályu növendékeivel vasárnap d. e. 11 órakor matiné rendezett.** A műsort nagy közönség hallgatta végig. A zongoraszmok közül kiemeljük Komlóssy Eliz és Margit, Boczán Béla, Csáthy Ilona és Alföldy Karola játékát. Utóbbiak Brück Gyula tanár hangulatos zeneképeit játszották. Igen szépen, kedvesen játszott Dörre Ilonka. Sokat tapsolták Rajczy Annát, Patterman Idát, Kardos Istvánt. Váradi egyik melodramáját Rózsa Ilona szavalta nagy sikerrel.

— **Házasságok.** A helybeli állami anyakönyvi hivatalban a m. hét folyamán házasságot kötöttek: Gyarmati Lajos Füzesi Juliánnával, Márk Endre Kovács Kornéliával, Oláh András Miskolci Máriával, Jóna István Kecskes Eszterrel, Juhász Dávid Nagy Zsófiával, Kozma András Sztefan Erzsébettel, Bath István Kéki Eszterrel, Kristóf István Varga Eszterrel, Lindenfeld Géza Fazekas Régiával, Havas Gábor Szabó Margittal, Rothman Sámuel Rotman Béliával, Bihari András Balogh Máriával, Nagy József Balog Eszterrel. Összesen 13 pár.

— **Kefegyári munkások sztrájkja.** A Stern József és testvére, valamint a Falk Armin kefegyárak munkásai mintegy ezren tegnap kimondták a sztrájkot. Ekeseredett bérharcra van kilátás, mert ha a munkások kiküldöttjei és a munkaadók meg egyezésre nem jutnak, a bérharc hosszán el fog tartani. A munkások viselkedése ez ideig nyugodt, hatósági beavatkozást nem igényelt. Biznak abban, hogy követeléseiket, melyek szerintük jogos, teljesítik. Az eselleges és reméihető békés meg egyezés a miatt lehet leginkább eredménytelen, hogy több fővárosi izgató érkezett Debreczenbe, kiknek fellépése könnyen megzavarhatja a békés kigyenlítést. Első sorban a Stern-féle kefegyár munkásai indították meg a bérharcot. Csatlakoztak hozzájuk a Falk-féle kefegyár munkásai. A sztrájkolók tegnap délelőtt az „Otthon” termében gyűlést tartottak. Az értekezlet elnöke Szentpéteri Mihály volt, ki több felszólalás után előterjesztette a kefegyári munkások memorandumát, a melyek főbb pontjai: a munka reggel 6 órától este 6 óráig tartson, reggelihez fél, ebédhez másfél órai pihenő, tehát 10 órai munkaidő, a munkáspénztárnak a munkások által való kezelése, tisztességes bánásmód, a büntetések eltörlése, a bizalmi férfiak elismerése. Ezek a legfontosabb pontjai a memorandumnak, a melyet az összes munkások elfogadtak. — Délután 3 órakor a debreczeni szociálista párt tartott gyűlést. Gál István és Nánási Lajos szónokoltak. A gyűlés rendben oszlott szét. A sztrájkoló munkások ma reggel 8 órakor tüntető körmenetet akartak rendezni, melyet azonban a rendőrség, miután erre polgármesteri engedélyük a sztrájkolóknak nem volt, betiltotta. A sztrájkolók tanyája az Olajútban van.

— **Halálozás.** Tolvaj István betűszedő folyó év márcz. hó 26-án, életének 20 évében elhunyt. Az elhunyt hült temei folyó év márcz. hó 28-án, ma délután 3 órakor, a Rakovszky-utca 13. sz. háznál tartandó rövid ima után, a Párfia-utcazi temetőben tettek örök nyugalomra. Béke poraira!

— **A mult hét halottai.** Az elmúlt héten a következő halálozási eseteket jelentették be: Vida Erzsébet 4 hónapos, Papp Juliánna 9 éves, Szatmári Eszter 17 hónapos, Fülöp János 74 éves napszámos, Magyar Istváné 67 éves, Bökönyi József 5 napos, Korékgyárta András 44 éves napszámos, Gróf Sándor 76 éves órás, Karal Antal 44 éves napszámos, Dihen Józsefné 58 éves, Gábor Eszter 10 napos, Takács Zsuzsánna 5 napos, Kiss Sándorné 26 éves, Aszterbaun Eadre 16 hónapos, Boros József 73 éves napszámos, özv. Rózsa Mihályné 60 éves, Arany Mihály 2 éves, Szabó György 5 napos, Balogh Mária 17 éves, özv. Horváth Károlyné 70 éves, Vajó János 19 éves, Rózsa Sándor 6 éves, Varga András, 83 éves, Sándor Vincze 10 hónapos, Nagy Gábor 3 éves, Gáti György 9 hónapos, Mészáros Lajos 5 éves, Rácz Erzsébet 4 éves, Varga Bálintné 36 éves, Szabó György 4 éves, Lócsa Mihályné 26 éves, Fejér Róza 1 hónapos, özv. Pipó Sándorné 71 éves, Csiki Jolán 4 éves, Györi Dániel 10 hónapos, Fanyi Ignáczné 77 éves, özv. Gutti Jánosné 71 éves, Kovács János 67 éves kórházi, Szabó István 19 hónapos, Kiss Mihály 71 éves napszámos, Szabó József 43 éves ácsmester. Összesen 41. Mithogy továbbá ugyanezen idő alatt összesen 37 születést (13 fiú, 24 leány) jelentettek be, egy e héten a halálozás multa felül 4-ei a születést.

— **Osztálysorsjáték** márczius 23-án kezdődött a 13 ik osztálysorsjáték nagy főhuzása. — Az elsőnek húzott főnyeremény: 25,000 korona, az ismert szerencsegyűjtő: Gaedicke A., Budapest, Kossuth Lajos-utca 1. áltai eladott 87,851 számra esett. E cég-nél rövid időn belül nyerték a 600,000 koronás jutalmat, 3-szor a 400,000 koronás nagy nyereményt, 3-szor a 100,000 koronás és 70,000 koronás és 4-szer a 60,000 koronás főnyereményt.

— **Volt e már Reichenhallban?** Nemelyek kellemes visszaemlékezéssel „igen-nel” felelnek e kérdésre, mások meg szeretnének „igen-nel” felelhetni! Mindkét rész érdeklődését nagyban le fogja kötni az az előkelően megírt és kitűnően kiállított reklámfüzet, a melyet a reichenhalli szépségügyi egyesület „Illustriertes Badeprosp. für Bad Reichenhall” cím alatt éppen most kiadott és szétküld. Kedves, lebilincselő, csevegő modorban írva ez a könyv szűk és mégis kimerítő keretben elének tárja a fürdőhely viszonyának ismertetését, hü képét nyújtja a fürdőhely berendezéseinek és gyógytermékeinek. A könyvhöz csatolva van pontos lakás és üzlet címjegyzék, valamint városi térkép, a mely hirdetési szövegével együtt a fürdővendégnek értékes tájékoztatóul szolgál. A mi azonban ezen prospektust a többi hasonló művek fölé helyezi, az annak különösen dicsőretreméltó modern és szép kiállítása. Élénk négy színű nyomás Reichenhall gyönyörű térképe ékesíti a czimlapot. A finom papírból készült füzet pedig félszáznál több a legszebb, szerencsés fénykép felvételek után remekül készült illusztrációt tartalmaz, melyek a reichenhalli völgy és gyógyhely földrajzi bájait tündéres alakban mutatják be. — A kiadó cég Bonckman Alfons, Münchenben ezen fürdői prospektussal a dicsőség egy újabb babérlevelére tett szert és a német műnyomdaipar termőképességéről igen szép bizonyítványt állított ki. A művecskét a reichenhalli fürdőgondnokság az érdeklődőknek díjmentesen megküldi.

— **Ingaórákat** megjavít, 48 óra után precíz szabályozva liferál Horváth óraműves (Hatvan-utca 2.) l-a. Inga és zsebórák raktáron vannak.

— **Eredeti husvétii tojások és öntözők** alkalmas ajándéktárgyaknak olcsón beszerezhetők: Mentze Henrik újdonságok áruházában, Piac- és Szent-Anna-utca sarkán. Gyári raktár valódi angol és solingeni finom aczói árukból; zsebkések, kerti kések és ollók, borotvák, önműködő borotváló készülékek, utazó czippek, kiegészítők és bőrdöngők; pénz-, szivar- és cigarettatárczák; fésűk, kefék, illatszerek, szappanok; tükrök, czélszerű háztartási és napi szükségleti cikkek; gyermekjátékok, football-labdák, tennis verők és tennis labdák, kivétel nélkül csakis a legjobb minőségben, az olcsó szabott árak minden darabon láthatók.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Allandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

TAVIRATOK.

Szeged új polgármestere.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —
(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

Szeged, márczius 28. Pálffy Ferenc polgármester beadta nyugdíjazás iránti kérelmét. Utódjául Lipsey Ádám fővárosi neves író emlegetik.

Öngyilkos uri asszony.

Budapest, márczius 28. Békéről jelentik, hogy tegnap Szavatka Gyuláné Wagner Karolina az előkelő társaságok egyik népszerű tagja öngyilkos lett. Az előkelő urinó marólugot ivott. Öngyilkosságának oka nagyfokú idegesség. Az öngyilkos uri nő rövid szenvedés után meghalt.

Olasz rokonszeny Németország iránt.

Budapest, márczius 28. Nápolyból jelentik, hogy az olasz király értesítette Vilmos császárt, miszerint az olasz kamara egyhangu határozatából kifolyólag a német nemzet iránti rokonszenvének kifejezést adott. Vilmos császár táviratban fejezte ki köszönetét és rokonszenvét.

Orosz-japán háboru.

Budapest, márczius 28. Pétervárról jelentik: Makarov tengernagy táviratot küldött a császárnak, a melyben jelenti, hogy a japánok gyujtóhajókkal megtámadták Port-Arturt, azonban a gyujtóhajókat az oroszok ártalmatlanná tették. — Ugyanígy uszóaknákat is helyeztek el a japánok, de ezeket is megsemmisítették. A japánok eredmény nélkül vonultak vissza.

Szöulból jelentik, hogy Itó Márki elutazott és éppen az ő ott tartózkodásából kifolyólag nagy reformokat valósítanak meg.

Budapesti árutőzsde.

A „Debreczen” távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

Márczius 28

Készaru: 2 1/2 olcsóbb.

Buza áprilisra	8 01—8 02
Buza májusra	8 06—8 07
Buza októberre	7 99—8 00
Rozs áprilisra	6 37—6 39
Rozs októberre	6 49—6 51
Zab áprilisra	5 30—5 31
Tengeri áprilisra	5 28—5 30

SZÍNHÁZ.

Műsor:

Kedden: először: Munka. Költemény. — Szobaleány, bohózat. (C. bérlet.)
Szerdán: másodszor: Munka. Költemény. — Mama. vigjáték. (A. bérlet.)
Csütörtökön: harmadszor: Munka. Költemény. — Nők harca, vigjáték. (B. bérlet.)
Péntek—szombat: Szünet. (A. bérlet.)
Vasárnap délután: Czigányélet, népszínmű; este: Palágyi Lajos és Csontos Gyula felléptével: Ocskay brigadéros, színmű. (B. bérlet.)
Hétfőn délután: Fifi, operett; este: Sugár Aranka és Rózsa Lilly felléptével: Katalin, operett. (C. bérlet.)

Felhő Rózi bucsuja. Tegnap este bucsuzott el a debreczeni közönségtől Felhő Rózi, a ki két szezonon keresztül volt kedvence a közönségnek és legfőbb vonzereje egy a tavalyi, mint idei énekes ensembelnek. A tegnapi est méreteiben, ugyazintén a lelkesedést illetően is, csak még nagyobb, forróbb volt, mint az eddigi Felhő-esték a zajos ovációknak se vége, se hossza nem akart lenni. Zajosan tüntetett a közönség Felhő mellett, de az unneplésbe egy kis disharmonia is belejárt, a menyiben a fellekesült közönség erősen tüntetett egyik helyi lap ellen is, a kinek szerkesztője, a volt primadonna férje egész városzerte visszatetszően durva támadásban részeltette Felhőt. Persze a kritikusnak, — a ki felesége ügyei miatt erősen érdekelt fél a színházal, bőven kijutott az abezugolásból úgy felvonások közt, mint előadás után az utczán is. A mi magát az ünnepi estét illeti, Felhő Rózi az „Aranyvirág” czim szerepében lépett utoljára — vagy legalább is egy időre utoljára — arra a színpadra, a melyhez olyan zajos sikerei fűződnek. — Mikor színpadra lépett 5 percen keresztül zugott a taps. Ez alatt felnyújtották a különböző ajándékokat. Egy hatalmas ezüst evő-készletet, melynek csokor szalagján 20 debreczeni asszony neve diszelt, egy igen nagy értéket képviselő vert-ezüst toalettkészletet, egy remek majolika virág-vázát, ezenkívül a közönség, tisztelői és pályatársai virág ajándékait. A nézőtérrel pedig hatalmas virágos fogadta a kedvelt divát. Izléses szalagokkal átkötött apró esztergályokat dobáltak a színpadra előkelő nők és férfiak s valóban Felhő Rózi térdig járt a rózsában, virágban. A színórpadláról pedig ugyanekkor lebecsajtották Felhő Rózi arcokép garnitúráját művészi kivitelű csoportozatban. A taps és éljenzés azután Felhő Rózi minden jelenése után kitört. Enek- és táncszámait meg kellett ismételnie kivétel nélkül mindet. Felvonások után pedig valóságos frenetikus tetszésnyilvánítások zuhtak végig a nézőtérén. Számtalanszor hívták lámpák elé, az utolsó felvonás jelenetében pedig a földszint és páholy közönsége állva tapsolt és éljenzett. A fiatalág megvárta a kedvelt művésznőt a színház előcsarnokában s ujjalag éljenzett. Azután kocsijából kifogták a lovakat s úgy kocsikáztatták végig a városban, folytonos éljenzések közt. Az előadás maga is ünnepi volt. — Ráthonyi Tilla szerepét

Hegy Lili játszotta, a ki az utolsó napokban vette át a szerepét s igen szép sikert aratott. Mezey, Faragó, de különösen Krémer a szokott jók voltak. — Szóval a tegnapi mámoros, diadalmas színházi est bizonyára örökké feledhetlen lesz úgy Felhő Rózsi, mint a debreczeni közönség előtt.

IRODALOM.

Az utcán.

— Verseket a falunkból. —

Tegnap, hogy az utcán mentem,
Két menet jött velem szemben:
Egy aggot vitt temetőbe,
Más ifju párt esküvőre...

Az leszámolt az étellel,
Ez pedig csak most kezd el...
— Ugy elfogott egy gondolat:
Melyik is hát a boldogabb?!

(Csenger)

Baka Elek.

A török nő élete a társaságban és a hárem. Irta: Hairiá Ben-Aid hercegnő. A szerző arcképével és érdekes életrajzával. Egyedül jogosított kiadás. Ara díszes kiállításban 1 korona 20 fillér. Ebben a könyvben egy török hercegnő leplezi le európai közönség előtt a hárem titkait. Török hercegnő emeli fel hangját, kiált szíve mélyéből fakadó hangon igazságért: hogy megmentse a török nőt, a ki most a legnagyobb társadalmi nyomorban sanyálódik. Ez ugyancsak nem mindennapi jelenség, erre csakugyan ráillik, hogy modern szenzáció! De bármiképp is megragadja az a nő, a melyről itt szó van, minden érző ember figyelmét és bármint kelti is fel mindenkinek figyelmét, ép oly természetes, hogy akadtak, a kik ezt a segélykiáltást el akarták fojtani. A cenzura működésbe lépett és a hercegnő például Bécsben is csak kihagyásokkal adhatta elő gondolatait. A magyar kiadásban azonban helyreállítjuk a házagokat és az előadás, a melyet a kihagyások dacára is mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel fogadtak, ezáltal a magja teljességében lát napvilágot és méltán számíthat a legnagyobb mérvű kaposságra. A hercegnő könyve először ismert meg a török lakodalmi és házassági szokások hű képével, elbűnünk tárja a török főurak háremeiben lejátszó titkos, homályos eseményeket. Jelenést tesz arról a gonoszszégről, a melylyel Törökországban még nagyban űzik a kereskedést rabzolgákkal, azokról a rabzolgá-üzelmekről, melyek elrontották Stambul erkölcsét, Stambul levegőjét és a mely ebben a légkörben akadályozza az intelligencia felvirágozását, a művelődés minden haladását. A paloták természetellenességei közepette nő fel a török nő, a hárem szörnyetegjei őrzik börtönükben és nem csoda, ha ebben a környezetben habozás nélkül engedi át magát a maga ösztöneinek. Féltékenység és harag válnak rugóivá olyan gonosztetteknek, a melyek azokhoz hasonlók, a minők az európai nagyvárosok legalantasabb köreiben szoktak előfordulni. A szerző, a ki Mahmud Ben-Aid basa leánya, vezére a céltudatos és lelkes nők ama kis csapatának, a mely követeli, hogy adják meg a nőknek azokat a jogokat, a melyek őket az Izlam szerint is megilletik. A szultán kémeikkel őriztette ezt a hőslélekű asszonyt, de sikerült kijátszania a poroszok éberségét és gyermekeivel együtt elmenekült Európában élő férjéhez. És a mikor menekülése sikerült, feltette magában, hogy szóval és írásban betekintést nyújt a művelt nyugatnak a török nép szomorú családi állapotaiba. Bátran és rendületlenül küzd azért, hogy lerázza a rabság igáját és hogy ha most nem is tudja elérni célját, legalább előkészíti annak megvalósulását.

KÖZGAZDASÁG.

A szántásról.

A szántó-vető embernek az eke a legfontosabb szerszáma. Jó eke nélkül jó szántást végezni nem lehet, jó és gyakori szántás nélkül pedig valóban hasznot hajtó termést a föld nem fakaszt. Az egész gazdaság jövedelmezőségének alapja a jó szántás és a gyakori trágyázás. Ezek nélkül nincs jövedelem, ezek segélyével a holdankénti tiszta jövedelmet könnyen lehet 50—60 koronára emelni.

Jó munkát a szántásnál csak akkor végeztünk, ha az ekét elég mélyen jártatjuk. A mély szántás következtében a növényeknek nagyobb réteg áll rendelkezésére, melyből táplálékát veheti, s hol gyökereit fejlesztheti, főleg a mélyen gyökerező növények, mint a répa és herefélék, kívánják a talajnak mélyebb megművelését. Míg a sekélyen gyökerező kalászosok is megkívánják, illetőleg meghálálják a mély szántást, gyökérzetük jobban kifejlődik, erősebb támaszt talál, szalmájuk is erősebb lesz, a megdülés ritkábban fog előfordulni. A mély szántás előnye még az is, hogy a növény kevesebbet szenved a szárazságtól vagy a tulosok nedvességétől.

Ha az altalaj nyers, terméketlen, akkor nem szabad egyszerre mélyíteni, hanem csak fokozatosan, mert ha egyszerre hozzuk fel a sok nyers földet, azt kultúránövényeink megsínylik. Lehetnek esetek, a mikor az altalaj kedvezőtlen összetételű pl. kavics, mikor a mély szántástól el kell tekintenünk. A mély szántás azonban maga után vonja az erősebb trágyázást is, ha azonban a kellő mélységre szántott talajt istálló- és műtrágyákkal ellátjuk, természetálagaink oda emelkednek csakhamar, a hol a fölünk nyugatra fekvő országok természetálagai vannak.

Szabály legyen az, hogy a tarlót főleg kötött talajon azonnal törjük fel. Olyan növények lekerülése után, melyek a talajt kedvező fizikai állapotban sokszor beérettetteden hagyják vissza (takarmány, kapás) azonnai szántásunk, mert kedvező fizikai állapotukat csak a szántással őrizhetjük meg.

Ha ősszel kilátásunk van arra, hogy mélyen fogunk szántani, akkor a tarlótörést csekélyen eszközöljük, tisztán gyomirtás céljából, ha az őszi mély szántás lehetőségére nincs kilátás, akkor már a tarlót szántjuk fel mélyen. Az őszi mély szántást azonban minden növény alá meg kellene adnunk, ez rendkívül fontos, mert így a fagy és téli víz jobban behatolhat a talajba s ennek következtében jobban beérettet az. Homokos vagy vályogos homokot és könnyen széthulló laza mész és hamus talajt bármely nedvességi állapotban lehet szántani, természetesen ha egész szárazak, nem lesz semmi hatása a szántásnak.

A kötöttebb, de főleg tulkötött talajokat tulnedvesen nem szabad szántanunk, mert ha a barázda oldala elkenődött és fényes, akkor az később megszáradva, kőkemény rögöket fog képezni. Ha az őszi szántáskor kissé nedvesebb a talaj, nem olyan nagy baj, mert a tél fagyára a rögök széthullanak.

Ha természetálagainkat fokozni akarjuk, legelső dolgunk a szántást és trágyázást megjavítani.

REGÉNYCSARNOK.

Csárdai történet.

Irta: Harangi József.

(20)

Vége a gróf odalépett a három férfhoz, kezét szorított mindegyikkel.

— Most nem tudom önöknek meghálálni e jótetteket — mondá, — csak köszönetet mondhatok érte. Köszönöm, köszönöm, mind a háromjuknak köszönöm. Önök kockára tették az én szabadságomért a magukat. Én már majd csak elmenekülök, de önök? Hisz ez a nyomorult Strossmann, ha szabadon bocsátják, bevádolja magukat s meg lehet, el is ítelteti.

— Elszenvedjük a fogságot! — kiáltá a három egyszerre.

— Én miattam fogságot?

— Ne törődjék mivelünk a méltóságos ur, — szólott a temetőcsész — nem igen keresik a mostani világban az ilyen embereket, mint ez a hogy is hívják, ha úgy eltűnnek is, mint a tavalyi hó. Majd elbánunk mi ő kelmével, csak hogy a kezünkbe került!

— Maga nagyon messzire megy, Kaszás, de azért én is azt mondom, gróf ur, ne törődjék a mi sorsunkkal, majd gondoskodunk mi a magunk bőrrel. Csak tessék távozni nyugodtan, a többi a mi dolgunk lesz.

— Segitse hát és oltalmazza önöket az ég! Én elmegyek és azt hiszem, két-három nap múlva tul leszek a határon. Mindenki halottnak tart, ha kissé elváltotatom az arcomat, senki sem fog reám ismerni. Elmegyek, de hálám önökkel marad és sohasem fog felejtetni. Isten önökkel!

A gróf és inasa eltávoztak a sirboltból, a kántor, a temetőcsész és a csaplóros mindaddig utánok néztek, míg el nem takarta őket a sűrű pelyhekben omladozó hó.

— Most pedig, — mondá a kántor — végezzük a magunk dolgát. Oldozzuk föl azt az embert és zárjuk be ide az oldalfülkébe, a honnan a gróf ur kijött, hogy ha fölébred, senki meg ne hallja a kiáltozását. Holnap éjjel majd hozunk neki enni valót, akkor majd határuink további sorsa felől is, addig pedig alhatik itt kedvére.

Ni ni, kánt'ram, — szólott a temetőcsész — nem jó lenne-e, ha a gróf ur üres koporsójába fektetnénk és rázárnánk a fedelet? Hadd ijedjen meg egy kicsit a hunczut lelke, hogy elevenen temették el!

Vastag Jankó nem várt több szóra, nagy buzgalommal előhuzta a koporsót, beledobta a feloldozott parancsnokot és rátette a fedelet. A temetőcsézzel együtt azután betaszították a fülkébe s rázárták annak ajtaját.

— Na, — mondá Jankó diadalmasan — hát pók vagyok, béka vagyok, hordóhasu vagyok-e még? Az ám!

Eltávoztak a sirboltból és annak ajtaját is gondosan bezárták, a lyukat pedig, a hol a kántor bemászott, betömtek falevel tőrneléssel és hóval. Strossmann el volt temetve jól, de nem siratta meg senki.

A három férfi ezután visszatért a csárdába. A csapláros hatalmas tüzet rakott a kemencében, azután tele rakta az asztalt legjobb boraival és harapni valókkal, a mi mellé letelepedtek és mint aféle fáradt emberek, kik terhes munkájukat jól végezték, derekasan hozzá is láttak.

Debrezen
1904/100

— No kánt'ram — mondá a temető-
esősz — ez szép kis éjszaka volt!
— A folytatása is elég szép — vi-
szonza az, fölhajtván egy pohár bort.
— Nem is lesz vége, míg a hasunkra
nem sűt a nap, — egészíté ki a csapláros
— igyunk rája és igyunk rája!
Olyan jó kedve kerekedett Jankó-
nak, hogy uram bocsá' még a bokáját is
összevitte az asztal alatt.
(Vége köv.)

SZINLAP.

Ma, hétfőn, március hó 28-án,
bérlet 149. szám „B”, a karszemélyzet jutalom-
játéka:

A bájital.

Népszinmű 3 felvonásban.

Ezt követi: HANGVERSENY.

Holnap, kedden, március hó 29-én,
bérlet 150-ik szám „C”

Szobaleány.

Bohózat.

Ezt követi, először: MUNKA. költemény.

NYILTÉR.

Köszönet.

A mai nappal, mint társtulajdonos a
Szedlák és Vámos cég alatt vezetett Szabó
üzletből kiléptem s annak további tulajdon-
jogát tölem eddigi társam Vámos Károly
ur szerezte meg. Harmincznégyévi munka
után nem vonulhatok el az üzleti térről
ugy, hogy forró és hálás köszönetet ne
mondjak Debreczen és Vidéke nagyjérdemű
közönségének az általam soha meg nem
hálálható jó akaratú erkölcsi és anyagi
támogatásért; midőn ezt teszem, kérem a
n. é. közönséget, részesítse Vámos Károly
urat, kivel már 8 év óta működünk együtt,
támogató pártfogásában, engemet pedig tart-
son meg ezután is jóakarátában.

Teljes tisztelettel:

Szedlák József.

Van szerencsém a t. gazdaközönség
tudomására adni, hogy az idén számos gazda
csaknem egészen új 13, 15 és 17 soros
Kühne és Zala-Drill vetőgépeket cserélt
be nálam páros sorú Unikum Drill vető-
gépre. Ezen alig használt vetőgépeket min-
den elfogadható árban és legelőnyösebb fi-
zési feltételek mellett adom el.

Kiváló tisztelettel

Báhrer Sándor,

Főirafk-udvar, Piac-utca 26.

Államilag ólomzá-
rolt lucerna és
heremag, ere-
deti északnémetor-
szági takarmány
repamagvak vala-
mint vetemény-
és virágmagvak
legjobb minőségben
s napi áron kaphatók

Deu soh Albert és Fia

magkereskedésében, Hatvan-utca 9-dik szám.

Husvétii czukorkák.

Államilag vizsgált Lucerna, Répa,
konyha-, kerti és virágmagvak.
Valódi „Elefánt” mosópor, leg-
főbbesőbb szobapadló és butor-lack
kapható

KOHN HENRIK

fűszer, festék és ásványviz nagykeres-
kedésében, gróf Degenfeld-tér.

Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. váro-
főispánja.

220/1904.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen sz. kir. városánál a rendőr
főkapitányi állás elhalálozás folytán meg-
ürülvén, arra ezennel pályázatot nyitok.

Ezen állás javadalmazása évi 4400
korona fizetésből és 800 korona lakpénz-
ből áll.

Pályázati határidő 1904 év április
hó 10-ike bezárólag.

A pályázati kérvények 1 korona bé-
lyeggel ellátandók s a már közszolgálat-
ban álló pályázók részéről hivatalfőnökök
útján, a közszolgálatban nem állók részé-
ről közvetlenül nállam adandók be.

A kérvények mellett bemutatandók:
a születési anyakönyvi kivonat, erkölcsi
és vagyoni bizonyítvány a végzett tanul-
mányokról és eddigi működésről szóló bi-
zonyítványok, a hadkötelezettség teljesíté-
sének igazolása és hatósági orvosi bizo-
nyítvány folyamodó testi épségéről, egész-
ségéről.

Debreczen, 1904 március 24.

Domah dy Elemér,
főispán.

Fontos!!

Izraelita papi bizonylatokkal
ellátott הכשר zománczozott

lemez, prima, bazár és secessió

edények a husvét alkalmával leg-
előnyösebben beszerezhetők

Pásztor Gyula és Társa

vaskereskedőknél,

Csapó-u.

Bankház.

Az általam leggondosabban összeállított s tekintélyes orvosok által
ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden
fűszerüzletben, valamint gyógyszertárban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., egy nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel adatik.

TÓTH BÉLA

gyógytára és illatszerraktára Debreczenben (Tisza palota.)

Apró hirdetések.

WEIDNER JÓZSEF 46 év óta fenálló cipő-üzlete, berendezés és 6 évi bérlettel, családi körülmények miatt eladó.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen irattott, ingyen és bérmentve kapható a szabd. hatyú gyógyszerár által. Majna-Frankfurt.

כשר של פסח
A közelgő

izr. husvéti ünnepekre

üveg, porcellán, zománczott edényeket és mindenféle **evőeszközöket**

Kaszanyitzky Endre

Debrecen, Piac-utca 57.

Vidéki megrendeléseket a legnagyobb figyelemmel teljesít.

AZ UJ SZÖNYEGHÁZBA

óriási küldemény érkezett

Szaloni, ebéd- és futószőnyegek.

Nagy választék a legújabb csipke- és szövetfüggönyök, valamint butor-szövetekben.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza
DEBRECZEN,
Kossuth-utca 11. szám.

כשר של פסח

Az izraelita husvétünnep alkalmára

kóser érmelléki bor,

literje 60 filléért

kapható:

a Frohner szálloda étterme helyiségében.

Egy jó csésze tea kedvelők, kérjétek mindenütt a világ legjobb és legfinomabb teáját

Indra tea

Melange a legfinomabb China, India és Ceylonból. Valódi csak eredeti csomagban. Rak-tárok a felragaszokon láthatók.

Indra Tea Import Company Triest.

Főraktár Debreczenben:

Kontsek Gézánál.

A ki olcsón, jól, praktikusán és modernül építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak, kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárasszá tételét, betonozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztése kölcsönt előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel elkészít a kőműves-, öfaragó és acsmesteri vizsgára. — Építő iparosoknak olcsón készít tervezzeket, költségvetést

Művészeti cikkek különlegességei. Kerti padok és vasbutorok; kertészeti szerszámok. Épület és butorszállások. **Ga. Dasagi** felszerelések. **Gye mekkocsik** egyszerűtől a legdiszesebb kiállításban. **Fürdőkádak** és jég szekrények legolcsóbban beszerezhetők:

Tavaszi idényre.

Tóth Gyula,
vas nagykereskedő,
Piac-utca 20. és 27. szám.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoriuma a „Kigyó“-hoz
DEBRECZENBEN, FÓTÉR 31-İK SZÁM.

Ajánlja a következő küzkedveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème arczsépitő s bőrápoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan, nem zsíroz, tehát nappal is használható s az arcznak üdeséget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztítja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczörösség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb tisztátalanságnál. 1 tégely harmat-crème ára 1 korona. A kréméhez használható **Harmat-arczpor**, mely az arcznak nálandó poudert, a Harmat-arczpor, üde, ifju színt kölcsönöz, háromféle színben kapható u. m.: fehér, rózsás s eréme színben. Kitünő illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. Jól tapad és igen jól fed. **Próbadoz** ára 50 fillér. **Nagyobb doboz** 1 és 2 kor. **A Mollitergin** a legkiváló különösen kézbőr-ápoló folyadék, mely a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot kölcsönöz. Fehériti az arcz- s kézbőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsíroz s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és rögtöni! Napégette vagy szélkífújta kezeket vagy arcz bőrt a legközelebbi idő alatt üdév, finommá tesz. Megbarnult kezeket, eldurvult kézbőrt fehérré, puhává változtat. **Egy üveg Mollitergin** ára 1 korona.

Mihalovits J. Gyógyszertára a „Kigyó“-hoz Debreczen.

Növényi-hajszesz. Dr. Borsos-féle Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a hajvégek megtörését s megóvja a fejbőr betegségektől. Illata kellemes. Hatása biztos. Használata egyszerű. Nem zsíroz, Nem piszkítja a fehérműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a hajnövést. **1 üveg hajszesz** ára 1 vagy 2 korona. **Növényi hajkenőcs.** Dr. Borsos-féle Azok részére, a kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyanolyan kiváló hatású hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz. Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos! **Egy tégely hajkenőcs** ára 1 korona. **Iztelen csukamájolaj** A Mihalovits-féle **Iztelen csukamájolaj** teljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik. A Mihalovits-féle **China-bor.** **China vas-bor.** **Condurangó-bor.** **Pepsin-bor.** **Egy üveg** ára 1 korona 60 fillér.

Szomorodni borból kiváló gondtal készült gyógyborok, melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű készítménnyel. Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.